

İkinci Milletlerarası Çağdaş Türk Alfabeleri Sempozyumu 20-21 Kasım 2018'de İstanbul (Türkiye)'da Gerçekleşti.

The 2nd International Symposium on Contemporary Turkic Alphabets was Held on December 20-21, 2018 in Istanbul (Turkey).

**2. MİLLETLERARASI
ÇAĞDAŞ TÜRK
ALFABELERİ
SEMPOZYUMU**

**20-21
KASIM
2018**

20 Kasım 2018, Salı

09:30-12:00
Sultanbeyli Belediyesi
Prof.Dr. Necmettin
Erbakan Kültür Merkezi

15:00-17:00
Marmara Üniversitesi
Fen-Edebiyat Fakültesi
Konferans Salonu

21 Kasım 2018, Çarşamba

10:00-17:00
Marmara Üniversitesi
Mühendislik Fakültesi ve
Fen-Edebiyat Fakültesi
Konferans Salonu

Türkiyat Araştırmaları
Enstitüsü

Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü tarafından ilki 18-20 Kasım 1991 tarihlerinde yapılan toplantının devamı niteliğinde olan “İkinci Milletlerarası Çağdaş Türk Alfabeleri Sempozyumu”, Marmara Üniversitesi Rektörlüğü Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu ve Sultanbeyli Belediyesi Başkanlığı desteğiyle 20-21 Kasım 2018 tarihleri arasında yurt içi ve yurt dışından birçok katılımcının iştirakiyle İstanbul'da düzenlendi.

Fotoğraf 1. Açılış programından

Kaynak: M.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Arşivi

Fotoğraf 2. Açılış programından

Kaynak: M.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Arşivi

Sempozyumun Açılış Programı, Sultanbeyli Belediyesi Prof. Dr. Necmettin Erbakan Kültür Merkezi'nde gerçekleştirildi. Açılış konuşmaları, sırasıyla Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Müdürü Prof. Dr. Okan Yeşilot, Sultanbeyli Belediyesi Başkanı Hüseyin Keskin, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Başkanı Prof. Dr. Gürer Gülsevin, Türkiye Dil ve Edebiyat Derneği Başkanı Ekrem Erdem, Sultanbeyli Kaymakamı Metin Kubilay ve Marmara Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Erol Özvar tarafından yapıldı. Açılış Programı, Bünyamin Aksungur'un Türk dünyası müziklerinden derlediği "Türk Dünyasından Esintiler" adlı konseriyle sona erdi.

Sempozyum, 20-21 Kasım 2018 tarihlerinde, 8 oturum halinde Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi ile Mühendislik Fakültesi Konferans Salonlarında gerçekleştirildi ve oturumlarda 30 bildiri sunuldu.

Sempozyuma Amerika Birleşik Devletleri (Prof. Dr. Timur Kocaoğlu), Azerbaycan (Prof. Dr. Rufat Rustamov, Dr. Elchin İbrahimov), Kazakistan (Prof. Dr. Alimkhan Zhunisbek, Prof. Dr. Yerden Kazhybek), Kırgızistan (Prof. Dr. Syrtbai Musaev, Prof. Dr. Tashpolot Sadykov), Rusya Federasyonu (Prof. Dr. Mirfatih Zekiev, Prof. Dr. Rafael Mukhametdinov, Prof. Dr. Alfiya Yusupova, Prof. Dr. Firdaus Khisamitdinova, Doç. Dr. Zoia Kirillova) ve Türkiye (Prof. Dr. Şükrü Halûk Akalın, Prof. Dr. Yavuz Akpınar, Prof. Dr. Mustafa Argunşah, Prof. Dr. Nadir Devlet, Prof. Dr. İnci Enginün, Prof. Dr. Ahmet Bican Ercilasun, Prof. Dr. Alimcan İneyet, Prof. Dr. Bilgehan Atsız Gökdağ, Prof. Dr. Abdulvahap Kara, Prof. Dr. Hülya Kasapoğlu Çengel, Prof. Dr. Mustafa Öner, Dr. Öğr. Üyesi İsa Sarı, Prof. Dr. Erdal Şahin, Prof. Dr. Ahmet Taşağıl)'den değerli bilim insanları, bilimsel heyet ve uzmanlar katıldı. Dr. Tilla Gözel Hocahanova (Türkmenistan), Prof. Dr. Nizomitdin Makhmudov (Özbekistan) ve Prof. Dr. Fikret Türkmen (Türkiye) ise son anda sempozyuma iştirak edemediler.

Fotoğraf 3. Birinci Oturum katılımcıları [Soldan sağa: Prof. Dr. Nadir Devlet, Prof. Dr. Ahmet Bican Ercilasun, Prof. Dr. Güler Gülsevin (oturum başkanı), Prof. Dr. Mirfatih Zekiev ve Prof. Dr. Yerden Kazhybek]
Kaynak: M.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Arşivi

Fotoğraf 4. İkinci Oturum katılımcıları [Soldan sağa: Prof. Dr. İnci Enginün, Prof. Dr. Yavuz Akpınar, Prof. Dr. Ahmet Bican Ercilasun (oturum başkanı), Prof. Dr. Tashpolot Sadykov ve Prof. Dr. Rafael Mukhametdinov]
Kaynak: M.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Arşivi

Sempozyumda yapılan konuşma ve sunulan bildirilerde Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği sonrası Türk devlet ve topluluklarında ortak Türk Latin alfabesi kullanılması konusu tekrar gündeme getirildi. Bağımsızlığını kazanan Türk devletlerinde alfabe süreç ve uygulamaları ile halihazırdaki durum tartışıldı. Latin alfabesine geçişte karşılaşılan sorunlar üzerinde durulup bunlara çözüm önerilerinde bulunuldu. Özetle sempozyumda aşağıda sıralanan görüşler dile getirildi:

- Yazı, alfabe ve imladan oluşur.
- Bir alfabedeki harfler, sesleri değil, fonemleri temsil etmelidir.
- Bir dilin alfabesini oluştururken onun fonolojik kuruluşu hesaba katılmalıdır.
- Arap alfabesi, Türk dillerinin fonolojik kuruluşunu yansıtmaya elverişli değildir.
- Alfabeden doğru yararlanma tekniğini imla kuralları belirler.
- İmlanın iki temel işlevi vardır: Birincisi, öncelikle sadece kelimelerin doğru yazılmasını değil, edebi dilin de doğru yönde gelişmesini sağlamak; ikincisi, kelimenin telaffuzu ile yazıya aktarılışı arasında farkların oluşmasına izin vermemek.
- Azerbaycan Latin alfabesi hariç, Türkmenistan, Özbekistan ve Kazakistan Latin alfabeleri, gerek söz konusu yazı dillerine uygunluğu gerekse ortak bir Latin alfabesine erişme bakımından ciddi sorunlar taşımaktadır.
- 2001-2003 tarihleri arasında yapılan toplantılarda teklif edilen ortak Türk Latin alfabesi, bütün Türk halklarınca kabul edilmelidir.
- Ortak Türk Latin alfabesi, “bir foneme karşılık bir harf” prensibine dayanarak hazırlanmalıdır.
- Ortak Türk Latin alfabenin kullanılması, Türk dilli halklar arasındaki bağların korunması ve geliştirilmesi açısından önemlidir.
- Ortak Türk Latin alfabesinin kullanılması, ortak Türkçenin oluşmasına yardımcı olabilir.

Fotoğraf 5. Üçüncü Oturum katılımcıları [Soldan sağa: Prof. Dr. Rufat Rustamov, Prof. Dr. Timur Kocaoğlu, Prof. Dr. Emine Gürsoy Naskali (oturum başkanı), Prof. Dr. Yerden Kazhybek ve Prof. Dr. Ahmet Bican Ercilasun]

Kaynak: M.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Arşivi

Sempozyumun son günü, öğle arası, Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Konferans Salonunda “İkinci Milletlerarası Çağdaş Türk Alfabeleri Sempozyumu (20-21 Kasım 2018) Sonuç Bildirgesi” okundu ve yapılan açık oylama sonucu oy birliğiyle kabul edilip imzaya açıldı.

Fotoğraf 6. Sonuç bildirgesi okunurken (Soldan sağa: Doç. Dr. Özlem Deniz Yılmaz, Prof. Dr. Ahmet Bican Ercilasun ve Prof. Dr. Gürer Gülsevin)

Kaynak: M.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Arşivi

Bildirgeyle Türk devlet ve topluluklarında Latin esaslı Türk dünyası ortak alfabesinin kullanılması, bir kez daha sempozyum katılımcıları tarafından oy birliğiyle tasvip ve tasdik edildi. Sempozyuma katılan bilim insanları, bağımsız Türk cumhuriyetlerinde olduğu gibi, diğer Türk devlet ve topluluklarında da Latin esaslı Türk dünyası ortak alfabesinin kabulünün, Türk halklarının birbirini anlamasında ve kültür birliğinin pekiştirilmesinde çok önemli bir unsur olduğunu vurguladı. Ayrıca Latin esaslı Türk dünyası ortak alfabesinin uygulamaya geçirilebilmesi için Türk devlet ve topluluklarında belirli aralıklarla toplantılar düzenlenmesi, bunun için internet sayfası oluşturulması ve böylelikle konunun gündemde tutulması tavsiye edildi.

Özlem DENİZ YILMAZ*

* Doç. Dr., Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul / Türkiye, ozlem.yilmaz@marmara.edu.tr, ozlemyilmaz_spb@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-7998-131X